

NEDERLANDS

Mondeling taalgebruik

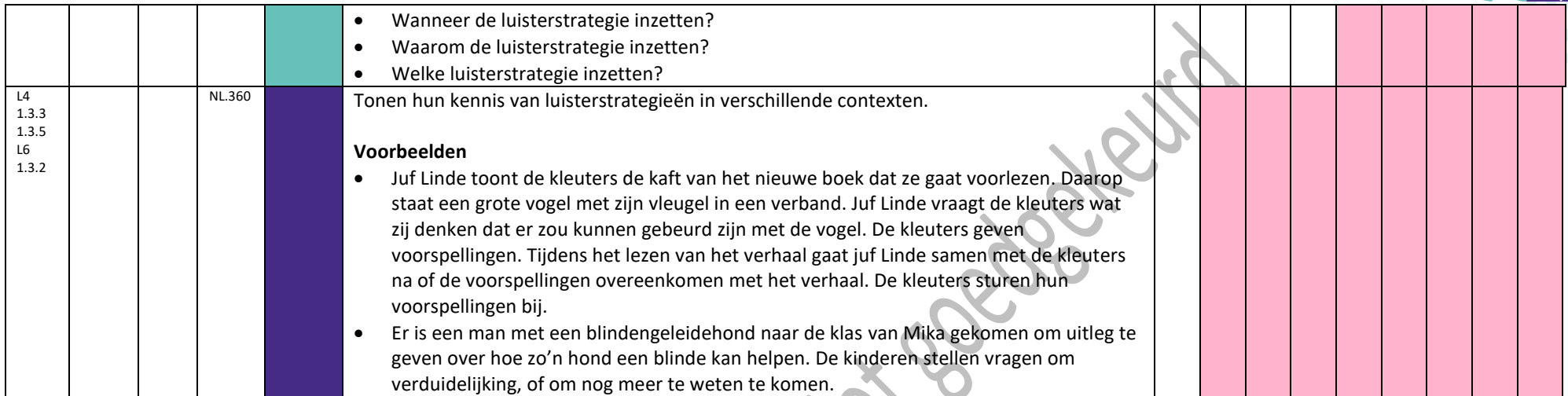
KO						L4						L6					
De kleuters kunnen						De leerlingen kunnen						De leerling kan					
<i>TE BEREIKEN OP POPULATIELEVEL</i>						1.3.1 expliciet vermelde informatie in teksten weergeven.						1.3.1 expliciete en impliciete informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen.					
1.3.1 met aandacht luisteren.						1.3.2 informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen.						1.3.2 verbanden leggen tussen teksten en zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.					
1.3.2 gepast reageren op vragen en instructies.						1.3.3 verbanden leggen tussen teksten en hun vakspecifieke kennis en voorkennis.						1.3.3 vergelijken hoe verschillende auteurs denken over eenzelfde onderwerp.					
1.3.3 vragen stellen om meer informatie te krijgen en om te controleren of ze de boodschap begrepen hebben.						1.3.4 verwoorden hoe de auteur denkt over het onderwerp van de tekst.						1.3.4 beoordelen hoe een tekst zijn/haar standpunt wel of niet beïnvloedt.					
1.3.4 op een voorgelezen verhaal reageren door vragen te stellen of verbanden te leggen met hun vakspecifieke kennis en voorkennis.						1.3.5 verwoorden hoe een tekst aansluit bij het luisterdoel.											
						1.3.10 meningen met argumenten onderbouwen op basis van hun vakspecifieke kennis en voorkennis.											
Luisterbegrip																	
Informatie selecteren en interpreteren																	
MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12			
KO 1.3.1		LL.020 NL.101 NL.346	NL.321		Luisteren aandachtig.												
KO 1.3.4	NL.490	LL.069	NL.322		Leiden de betekenis van mondelinge boodschappen af met behulp van de context. MIA <i>Context:</i> - visuele ondersteuning: boeken, prenten, concreet materiaal, presentatie, gebaren, mimiek - auditieve ondersteuning: stemgebruik, intonatie												
KO 1.3.2		NL.471	NL.323		Voeren enkelvoudige mondeling gegeven instructies uit.												
KO 1.3.2		NL.473	NL.324		Voeren meervoudige mondeling gegeven instructies uit.												
KO 1.3.2	NL.255 NL.446	NL.56 1	NL.325		Reageren op eenvoudige mondeling gestelde vragen. MIA <i>Reageren:</i>												

				• verbaal • non-verbaal <i>Vragen:</i> • open vragen • gesloten vragen • denkstimulerende vragen												
KO 1.3.3		LL069 NL.448	NL.326	Formuleren vragen in functie van de luisteropdracht. MIA <i>Luisteropdracht:</i> • om meer informatie te krijgen • om na te gaan of ze de boodschap goed begrepen hebben												
Kritisch verwerken van informatie																
MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12		
L4 1.3.1	NL.068 NL.070		NL.327		Begrijpen in concrete luistersituaties expliciete boodschappen.											
L4 1.3.1			NL.328		Leiden in concrete luistersituaties expliciete boodschappen af uit een beluisterde tekst.											
L6 1.3.1	NL.073		NL.329		Begrijpen in concrete luistersituaties expliciete en impliciete boodschappen.											
L6 1.3.1			NL.330		Leiden expliciete en impliciete informatie af uit een beluisterde tekst. Voorbeelden <i>Impliciete boodschappen:</i> • Bij 'Ik heb het koud' wordt niet gezegd: 'Het zou fijn zijn als het raam gesloten werd.' • Bij 'Je hebt je best gedaan' wordt niet gezegd: 'Het resultaat is niet goed genoeg.'											
KO 1.3.4		NL.355	NL.331		Leiden relaties en verbanden af bij een beluisterde tekst. MIA <i>Relaties en verbanden:</i> • oorzaak en gevolg • probleem en oplossing											
L4 1.3.2		NL.357	NL.332		Leiden relaties en verbanden af bij expliciete informatie uit een beluisterde tekst. MIA <i>Relaties en verbanden:</i> • middel-doelrelatie • conclusie trekken: informatie uit de tekst combineren om tot een conclusie te komen											

L6 1.3.1	NL.080		NL.333	Leiden relaties en verbanden af bij expliciete en impliciete informatie uit een beluisterde tekst. MIA <i>Relaties en verbanden:</i> conclusie trekken: informatie uit de tekst combineren om tot een conclusie te komen													
L4 1.3.10 1.3.14			NL.334	Herkennen feiten en meningen in beluisterde teksten. Te hanteren begrippen de mening, het feit													
L4 1.3.10 1.3.14			NL.335	Onderscheiden feiten en meningen in beluisterde teksten.													
KO 1.3.4		NL.355	NL.336	Maken verbindingen tijdens het beluisteren van teksten. MIA <i>Verbindingen:</i> - tussen de tekst en eigen ervaringen - tussen de tekst en vakspecifieke (voor)kennis													
L4 1.3.3 L6 1.3.2		NL.357	NL.337	Maken verbindingen tijdens het beluisteren van voorgelezen teksten. MIA <i>Verbindingen:</i> - tussen de tekst en eigen ervaringen voorkennis - tussen de tekst en vakspecifieke (voor)kennis - tussen passages uit de tekst													
L4 1.3.3 L6 1.3.2			NL.338	Reflecteren over de kennis die de beluisterde tekst opleverde.													
KO 1.3.1	NL.446	NL.557	NL.339	Gebruiken non-verbale communicatie bij het luisteren. MIA <i>Non-verbale communicatie:</i> - blik gericht houden - blik van de leraar volgen - oogcontact maken - aandacht voor lichaamstaal, mimiek en stemgebruik van de spreker													
L4 1.3.2		NL.580	NL.340	Analyseren in luistersituaties factoren van het communicatiemodel. MIA													

KO 1.3.3	NL.101		NL.346		Herkennen sturingsstrategieën in luistersituaties. MIA <i>Sturingsstrategieën:</i> - actualiseren van kennis en woordenschat - actief luisteren met behulp van luisterstrategieën												
KO 1.3.3	NL.102	LL.06 9	NL.347		Gebruiken sturingsstrategieën in luistersituaties.												
KO 1.3.3	NL.108		NL.348		Herkennen herstelstrategieën bij het luisteren. MIA <i>Herstelstrategieën:</i> controle van begrip door: - vragen om herhaling - vragen om verduidelijking - vragen om tempo of volume aan te passen												
KO 1.3.3.	NL.109	LL.06 9	NL.349		Passen herstelstrategieën functioneel toe.												
KO 1.3.3		LL.06 8	NL.350		Tonen hun kennis van herstelstrategieën in verschillende contexten. Voorbeelden - Caleb leest een moeilijk woord voor tijdens het hoekenwerk, maar hapert halverwege het woord. Hij stopt even, kijkt naar het woord, spreekt het opnieuw maar trager uit en probeert het opnieuw. - Asher legt een spel uit aan haar groepje, maar merkt dat de anderen het niet begrijpen. Ze herformuleert haar uitleg, gebruikt voorbeelden en controleert of iedereen het nu wel begrijpt.												
L4 1.3.5	NL.103	LL.06 8	NL.351		Beschrijven sturingsstrategieën in luistersituaties. MIA <i>Sturingsstrategieën:</i> - luisterdoel bepalen - toepassen van herstelstrategieën - controle bereiken luisterdoel												
L4 1.3.5 L6 1.3.2	NL.104	LL.06 9	NL.352		Passen sturingsstrategieën toe in luistersituaties.												
L4 1.3.5 L6 1.3.2	NL.105		NL.353		Stemmen hun manier van luisteren af op het luisterdoel. MIA												

					Een variatie aan manieren van luisteren: globaal luisteren, intensief luisteren, kritisch luisteren, empathisch luisteren												
KO 1.3.3 L4 1.3.5 L6 1.3.2		LL.06 8	NL.354		Tonen hun kennis van sturingsstrategieën in verschillende contexten. Voorbeelden - Norah hoort de juf iets zeggen maar begrijpt het niet goed. Ze steekt haar hand op en vraagt: “Wil je het nog eens zeggen, maar trager alsjeblieft?” - Isaac zit naast een klasgenoot die iets uitlegt over een spel, maar hij verstaat het niet goed. Hij vraagt: “Wat bedoel je precies met ‘kaart omdraaien’?”												
					Luisterstrategieën (cognitief)												
KO 1.3.4	NL.110	LL.04 7	NL.355		Herkennen luisterstrategieën in luistersituaties. MIA <i>Luisterstrategieën:</i> - voorspellen - vragen stellen - visualiseren - verbinden												
KO 1.3.4	NL.111	LL.05 0	NL.356		Gebruiken luisterstrategieën in luistersituaties.												
L4 1.3.3	NL.112	LL.04 8	NL.357		Beschrijven luisterstrategieën in luistersituaties. MIA <i>Luisterstrategieën:</i> - voorspellen - vragen stellen - visualiseren - verbinden - samenvatten - afleiden Te hanteren begrippen voorspellen, vragen stellen, visualiseren, verbinden, samenvatten, afleiden												
L4 1.3.3 1.3.5 L6 1.3.2	NL.114	LL.05 0	NL.358		Passen luisterstrategieën toe in luistersituaties.												
L6 1.3.2	NL.115	LL.04 8, LL.04 9	NL.359		Selecteren luisterstrategieën in luistersituaties. MIA <i>Selecteren:</i>												

7

MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
Verstaanbaarheid en expressie														
KO 1.3.5			NL361		Herkennen factoren voor verstaanbaar spreken. MIA <i>Factoren voor verstaanbaar spreken:</i> verstaanbaar uitspreken van klanken en klankcombinaties • passend volume									
KO 1.3.5 L4 1.3.7	NL.047 NL.622 NL.522		NL362		Herkennen factoren voor verstaanbaar spreken. MIA <i>Factoren voor verstaanbaar spreken:</i> • correcte uitspraak van klanken en klankcombinaties • duidelijke articulatie									
L4 1.3.7	NL.623 NL.522	NL.56 1	NL363		Herkennen factoren voor verstaanbaar spreken. MIA <i>Factoren voor verstaanbaar spreken:</i> Standaardnederlands • gepaste klemtoon • met een ondersteunende houding, passende gebaren en passende mimiek • met natuurlijkheid en emotionaliteit									
KO 1.3.5 L4 1.3.7			NL364		Gebruiken hun kennis van verstaanbaar spreken bij het spreken, vertellen en presenteren. Voorbeelden <i>Spreken, vertellen en presenteren:</i> • een verhaal vertellen • een gedicht voordragen • een mop vertellen									
L4 1.3.11	NL.279	NL.51 7	NL365		Stemmen het spreken, presenteren en vertellen af op het spreekdoel en publiek. MIA <i>Afstemmen:</i> • expressie • taalregister: formeel en informeel Voorbeelden <i>Afstemmen van het spreken, presenteren en vertellen:</i>									

IL.366		Gebruiken expressie bij het spreken, vertellen en presenteren.		
IL.367		Gebruiken een gepast register bij het spreken, vertellen en presenteren. Mia <i>Gepast register:</i> • formele taal • Informele taal		
IL.368		Gebruiken non-verbale communicatie om een boodschap te ondersteunen. MIA <i>Non-verbale communicatie:</i> lichaamstaal: oogcontact, lichaamshouding		
IL.369		Gebruiken non-verbale communicatie om een boodschap te ondersteunen. MIA <i>Non-verbale communicatie:</i> • mimiek • intonatie • lichaamstaal: gebaren		
		Formulering		

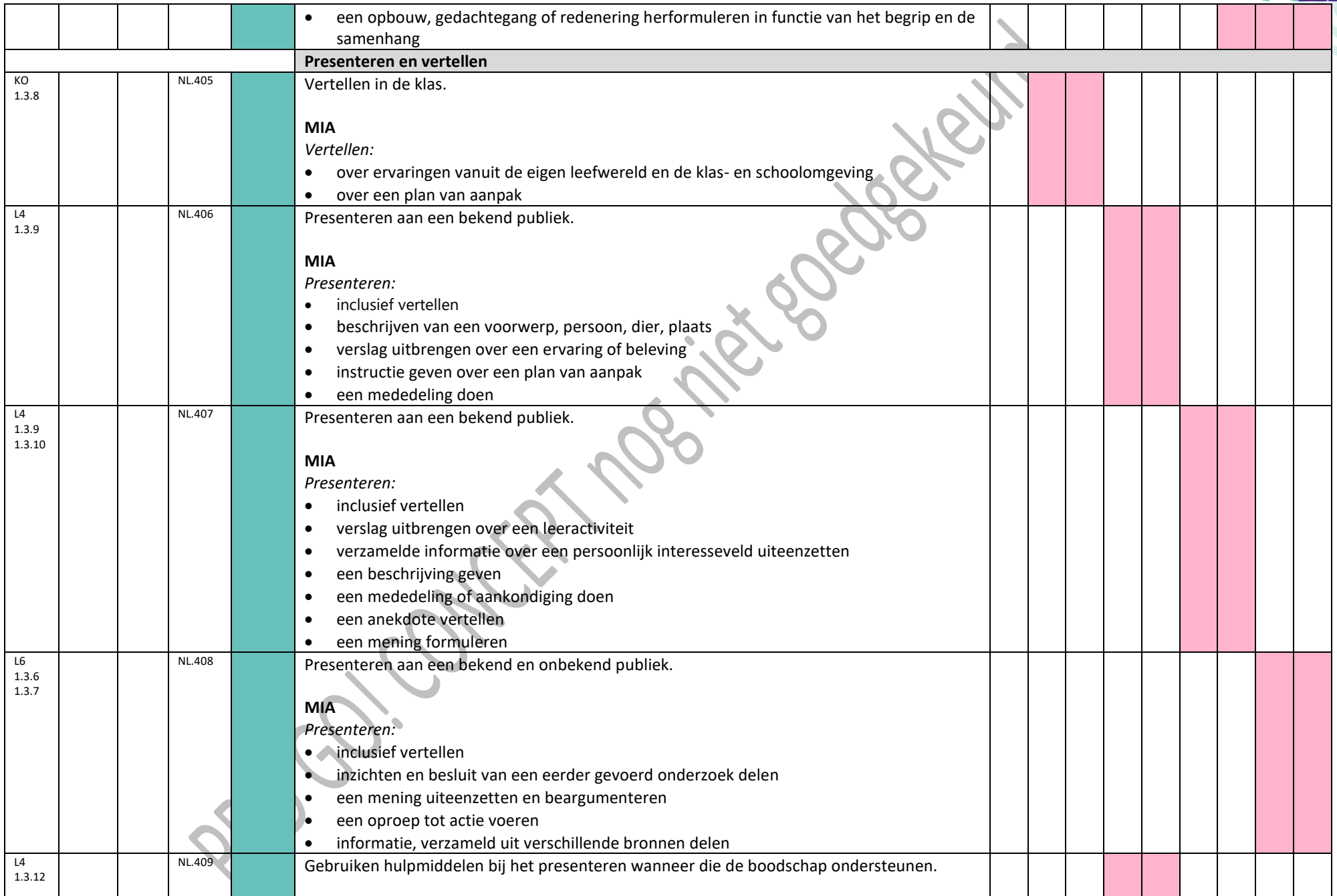
		• gepaste woordkeuze • complexere zinsconstructies • ideeën, gedachten en verworven inzichten gestructureerd formuleren		
IL.373		Spreken begrijpelijk en gepast.		
IL.374		Verwoorden samenhangende gedachten en gebeurtenissen. MIA <i>Samenhangend:</i> • met een aanzet tot volgorde • met een aanzet tot gebruik van structuuraanduiders (verwijs- en verbindingswoorden)		
IL.375		Vertellen samenhangend over gedachten en gebeurtenissen.		
IL.376		Illustreer gestructureerd en samenhangend spreken. MIA <i>Gestructureerd en samenhangend:</i> • logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van gepaste structuuraanduiders (verwijs-, signaal- en verbindingswoorden)		
IL.377		Spreken gestructureerd en samenhangend. MIA <i>Gestructureerd en samenhangend:</i> • logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van gepaste structuuraanduiders (verwijs-, signaal- en verbindingswoorden)		
IL.378		Illustreer gestructureerd en samenhangend spreken. MIA <i>Gestructureerd en samenhangend spreken:</i>		

[illegible]

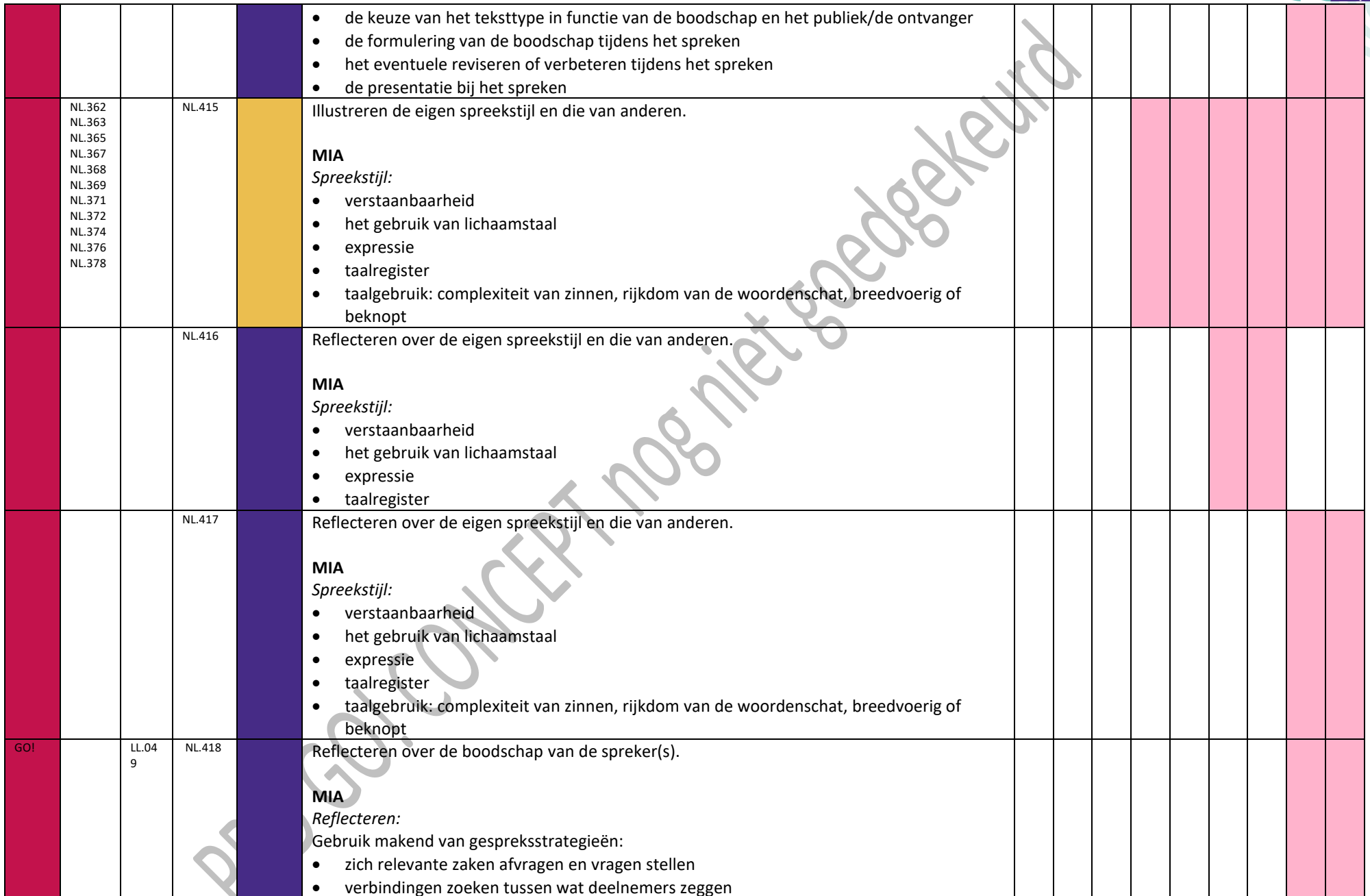
12

[illegible]

		MIA <i>Fouten:</i> fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen		
IL.400		Verbeteren zichzelf tijdens het spreken.		
IL.401		Herkennen fouten bij zichzelf tijdens het spreken. MIA <i>Fouten:</i> • fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen • de intonatie en klemtoon passend bij de gesproken tekst herhalen		
IL.402		Verbeteren zichzelf tijdens het spreken. MIA <i>Fouten:</i> • fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen • de intonatie en klemtoon passend bij de gesproken tekst herhalen		
IL.403		Herkennen fouten bij zichzelf tijdens het spreken. MIA <i>Fouten:</i> • fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen • de intonatie en klemtoon passend bij de gesproken tekst herhalen • een opbouw, gedachtegang of redenering herformuleren in functie van het begrip en de samenhang		

		MIA <i>Presenteren:</i> • inclusief vertellen <i>Hulpmiddelen:</i> • concreet materiaal • afbeeldingen		
NL.410		Gebruiken hulpmiddelen bij een mondelinge presentatie. MIA <i>Presenteren:</i> • inclusief vertellen <i>Hulpmiddelen:</i> • concreet materiaal • afbeeldingen • digitale hulpmiddelen zoals presentatiesoftware		
NL.411		Zetten hulpmiddelen in bij het vertellen of presenteren die de boodschap ondersteunen.		
Reflecteren op het spreekproces				
NL.412		Reflecteren over het eigen spreekproces. MIA <i>Eigen spreekproces:</i> • de formulering van de boodschap tijdens het spreken • de presentatie bij het spreken		
NL.413		Reflecteren over het eigen spreekproces. MIA <i>Eigen spreekproces:</i> • de voorbereiding voor het spreken • de keuze van het teksttype in functie van de boodschap en het publiek/ de ontvanger • de formulering van de boodschap tijdens het spreken • verbeteren tijdens het spreken • de presentatie bij het spreken		
NL.414		Reflecteren over het eigen spreekproces. MIA <i>Eigen spreekproces:</i> • de voorbereiding voor het spreken		

KO De kleuters kunnen 1.3.9 actief deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals kringgesprekken, samen spelen, gesprekken met gekende volwassenen en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: • op een gepaste manier het woord nemen en vragen; • elkaar laten uitspreken; • inspelen op wat anderen zeggen; • standaardformules gebruiken bij het groeten, aanspreken, bedanken en vragen.	L4 De leerlingen kunnen 1.3.14 doelgericht deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals dialoog, discussie en groepsgesprek en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: • inspelen op de inbreng van de gesprekspartner(s); • informatie, argument of mening in het gesprek inbrengen.	L6 De leerling kan 1.3.10 doelgericht en genuanceerd deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals dialoog, discussie en groepsgesprek en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: • voortbouwen op andermans ideeën; • verbanden leggen tussen verschillende standpunten; • argumenten bevragen en nuanceren; • met ondersteuning tot een conclusie komen.
--	--	--

Mondelinge interactievaardigheden

Variatie aan mondelinge interactievormen

MD /GO !			Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
KO 1.3.9	NL.610		NL.419		Voeren gesprekken. MIA <i>Gesprekken:</i> mondelinge interactievormen • rechtstreeks aansluitend bij de plaats, tijd en situatie waarin ze plaatsvinden • los van de zichtbare werkelijkheid Voorbeelden <i>Gesprekken:</i> • De kleuters bekijken samen met de leerkracht een apparaat (technisch systeem) en bespreken hoe het zou kunnen werken. (plaats, tijd en situatie) • Jonas vertelt over een bezoek dat hij samen met zijn ouders bracht aan hun grootouders in het rusthuis. (los van de zichtbare werkelijkheid)									
L4 1.3.1 4	NL.611	NL.446 NL.449 NL.451 NL.563	NL.420		Participeren aan gesprekken. MIA <i>Participeren:</i> • luisteren, spreken en non-verbaal reageren in het gesprek <i>Gesprekken:</i> mondelinge interactievormen									

					• kringgesprek • onderwijsleergesprek • gesprek om informatie te geven of te vragen • dialoog • gesprekken in kleine groepen														
L4 1.3.1 4 L6 1.3.1 0	NL.612	NL.453 NL.562	NL.421		Participeren aan gesprekken. MIA <i>Participeren:</i> • luisteren, spreken en non-verbaal reageren in het gesprek <i>Gesprekken:</i> mondelinge interactievormen • onderwijsleergesprek • gesprek om informatie te geven of te vragen • dialoog • groepsgesprek • discussie														
Deelnemen aan discussie en overleg																			
MD /GO !			Nr.	E/B/G	Leerlijn		3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12				
KO 1.3.9		NL.446	NL.422		Gaan verbaal met elkaar in interactie.														
KO 1.3.9 L4 1.3.1 4	BU.14 8	LL.087 NL.449	NL.423		Gaan met elkaar in gesprek om te onderhandelen. MIA <i>Onderhandelen:</i> • over het plan van aanpak bij een groepsactiviteit • over de oplossingsstrategie bij problemen														
L4 1.3.1 4	BU.14 8	LL.087 NL.453	NL.424		Gaan met elkaar in gesprek om te onderhandelen. MIA <i>Onderhandelen:</i> • over het plan van aanpak bij een groepsactiviteit • over de taakverdeling bij een groepsactiviteit • over de oplossingsstrategie bij problemen														
L4 1.3.1 4		NL.453	NL.425		Gaan met elkaar in gesprek om afspraken te maken.														

L6 1.3.1 0	BU.14 8	LL.089 NL.453	NL.426		Voeren probleemoplossende gesprekken.												
L6 1.3.1 0	NL.443	NL.393	NL.427		Geven in een gesprek argumenten om de eigen mening te staven en een andere mening te ontcrachten.												
L6 1.3.1 0		LL.069	NL.428		Gebruiken vragen in een discussie om verduidelijking van de standpunten te krijgen.												
L6 1.3.1 0			NL.429		Vergelijken in een discussie argumenten en tegenargumenten.												
L6 1.3.1 0			NL.430		Formuleren een conclusie bij een discussie.* <i>*onder begeleiding</i>												
L6 1.3.1 0		LL.006	NL.431		Sturen in een discussie argumenten, het eigen standpunt of de eigen mening bij.												
L6 1.3.1 0			NL.432		Geven in een discussie argumenten om de overtuiging van de anderen te veranderen.												
Informatie uitwisselen																	
MD /GO !			Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12			
KO 1.3.9		NL.446	NL.433		Participeren spontaan aan gesprekken om persoonlijke ervaringen uit te wisselen.												
KO 1.3.9		NL.384 LL.043 LL.046	NL.434		Gebruiken in een gesprek vraagzinnen om hulp te vragen.												
KO 1.3.9		LL.043 LL.046 NL.384 NL.549	NL.435		Gebruiken in een gesprek vraagzinnen om informatie in te winnen.												
KO 1.3.9 L4 1.3.1 4 L4 1.4.1 0		LL.044 LL.046	NL.436		Gebruiken in een gesprek vragen om de gewenste informatie te bekomen. MIA <i>Informatie:</i> • een behandeld onderwerp binnen de verschillende leergebieden <i>Vraagsoorten:</i> • gesloten vragen • open vragen • meerkeuzevragen												
L4 1.3.1 4 L4 1.4.1 0		LL.048	NL.437		Gebruiken in een gesprek verschillende vraagsoorten om informatie in te winnen. MIA <i>Vraagsoorten:</i> • gesloten vragen												

PBD-GO!

L6 1.3.1 0					de mening, het feit													
L4 1.3.1 4 L6 1.3.1 0	NL.089		NL.445		Onderscheiden feiten en meningen in gesprekssituaties.													
Gespreksstrategieën en gespreksconventies																		
MD/ GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12				
KO 1.3.9	NL.339	NL.561	NL.446		Participeren actief aan een gesprek. MIA <i>Actief:</i> • de blik gericht houden op de gesprekspartners • non-verbaal reageren • verbaal reageren													
KO 1.3.9			NL.447		Zetten een volgehouden aandachtspanne in bij het voeren van gesprekken.													
KO 1.3.9		NL.382 NL.383	NL.448		Gebruiken standaardzinnen, basiszinnen en vraagzinnen in een gesprek. MIA <i>Standaardzinnen, basiszinnen en vraagzinnen:</i> • bij het groeten • bij het aanspreken • bij het bedanken • bij vragen Voorbeelden <i>Groeten:</i> • Goeiemorgen juf/meester. • Tot morgen juf/meester. <i>Aanspreken:</i> • Dag meneer/mevrouw directeur, dit is voor u. • Yoshi, mag ik met jou meespelen? <i>Bedanken:</i> • Dankjewel, Lize. • Dat is lief, dankjewel. <i>Vragen:</i> • Wie weet dat? • Hoe doe je dat?													

		‘glitch’ een fout of storing in een computerspel is.		
NL.462		Stemmen luister- en spreekstijl af op verschillende situaties. MIA <i>Spreekstijlen:</i> • formeel en informeel taalgebruik spreektempo, volume en woordgebruik aangepast aan het publiek		
NL.463		Tonen open te staan voor elkaars meningen en standpunten.		
NL.464		Reageren gepast als de gesprekspartner anders reageert of denkt. MIA <i>Gepast:</i> • aanvaarden dat de ander anders reageert dan verwacht • de ander de vrijheid gunnen om de vragen, onderwerpen... aan te nemen, te weigeren of te twijfelen		
NL.465		Reflecteren over de gespreksstrategieën die ze gebruikt hebben.		
NL.466		Reflecteren over gevoerde gesprekken. Voorbeelden <i>Reflecteren over:</i> • Wat ging er goed in het gesprek? • Wat zou je anders doen de volgende keer? • Op welke manier liet je merken dat de ander je begreep? • Heb je je mening duidelijk kunnen overbrengen? • Was mijn uitleg duidelijk voor de ander? Hoe weet ik dat? • Waren mijn argumenten sterk genoeg, en hoe had ik die nog sterker kunnen maken? • Hoe heb ik mijn non-verbale communicatie ingezet om het gesprek te ondersteunen?		